

11.9.2015

Sisäministeriö
Kansliapäällikkö Päivi Nerg

ESITYS PELASTUSLAIN JA HÄTÄKESKUSTOIMINNASTA ANNETUN LAIN TIEDONSAANTIOIKEUS- JA REKISTERISÄÄNNÖSTEN TARKISTAMISTA KOSKEVAAN HANKKEESEEN

Sisäministeriön pelastusosasto on asettanut työryhmän valmistelemaan pelastuslain ja hätäkeskustoiminnasta annetun lain tiedonsaantioikeus- ja rekisterisäännösten tarkistamista (SMDno-2014-1474). Työryhmä on pyytänyt hankkeeseen osallistuvilta toimialoilta kannanotot pelastuslakiin ja hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin tehtävistä muutosesityksistä. Hankkeen tavoitteena on tarkistaa pelastuslain (379/2011) 13 luvun sekä hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) tiedonsaantioikeuksien ja rekisterisäännösten riittävyys viranomaistoiminnan kannalta kehityshankkeiden (ERICA ja KEJO) johdosta ja laatia hallituksen esitys tarvittavista lainsäädäntömuutoksista. Muutokset tulisivat voimaan 1.11.2015 lukien.

Hätäkeskuslain uudistaminen

Hätäkeskuslain uudistaminen nähdään Sosiaali- ja terveysministeriössä (STM) niin suureksi kokonaisuudeksi, että sitä tulee tarkastella SM:n pelastusosaston asettamaa lainsäädäntöhankeetta laajemmalla kokoonpanolla ja toimeksiannolla.

STM valmistelee aiemman ilmoituksensa mukaisesti omaa toimialaansa koskevien tietojen rekisterinpitäjyyden siirtämistä toimialalle itselleen. Tämän valmisteluun vaikuttaa voimakkaasti meneillään oleva Sote-uudistus, joka on kesken. Olennaista on, että sosiaali- ja terveys- tointa koskevien tietojen tulee olla nykyistä selkeämmin toimialan itsensä käytettävissä ja hallinnassa. Hätäkeskustietojärjestelmässä säilytettävien tietojen säilytysajat ja muut niiden käsittelyä koskevat säännökset tulisi yhdenmukaistaa potilas- ja asiakastietojen säilytysaikojen ja muiden niiden käsittelyä koskevien normien kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan on selvittävä mahdollisuus muodostaa hätäkeskustietoja koskeva aito yhteisrekisteri, jossa kunkin toimialan tietoihin sovellettaisiin alan omia käsittelysäännöksiä ja kukin toimiala toimisi oman alansa tietojen rekisterinpitäjänä. Muilla toimijoilla olisi käyttöoikeus tietoihin tarvitsemiltaan osin. Hankkeen toimeksiantossa viitattujen hätäkeskustietojärjestelmän (ERICA) ja kenttäjohtamisen järjestelmä (KEJO) rekisterinpitöä koskevat säännökset tulee miettiä loogisesti yhteensopiviksi hätäkeskuslakia muutettaessa, ja se on paljon isomman pohdinnan ja muutosten aihe kuin nyt on esitetty. Yhteisrekisterissä olisi mahdollisuus toimialojen yhteiselle tietovarannolle, johon tallennettuihin tietoihin tarkoin perustein säädetään käyttöoikeudet eri sektoreille.

Pelastuslain uudistaminen

Pelastuslain uudistamisen osalta sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomion seuraaviin pelastuslain kohtiin:

- Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että 42 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti, jolla säädettäisiin pelastusviranomaiselle ilmoitusvelvollisuus, kun se saa pelastuslain 42 §:n 2 momentissa tarkoitetun tiedon ilmeisestä palovaarasta tai onnettomuusriskistä sosiaali- ja

terveydenhuollon toimintayksikössä. Ilmoitus tehtäisiin sille aluehallintovirastolle, jonka tehtäviin kyseisen toimintayksikön valvonta kuuluu.

- Ehdotetussa 89 §:ssä pitää pelastustoimintaan koskeva tiedonsaantioikeus kohdentaa ehdotettua selkeämmin erikseen pelastustehtäviin ja erikseen valvontatehtäviin. Säännöksessä on ilmaistava esitettyä selkeämmin, mitä tietoja tarvitaan mihinkin tarkoitukseen, ja nämä jaettuna eri momentteihin tai kohtiin. Epäselväksi jää, mikä on peruste saada tieto siviilisäädystä sekä lapsen ja vanhemman perheoikeudellisesta asemasta.
- Ehdotetun 89 § mukaan pelastusviranomaisella olisi tiedonsaantioikeus ensivaste-, ensihoito- ja sairaankuljetustehtävien koordinaateista ja tehtäväkoodeista sairaanhoitopiiriltä sillä tavoin yksilöityinä, ettei tietojen perusteella voida tunnistaa yksittäistä luonnollista henkilöä. Tiedon käyttötarkoitus jää epäselväksi. Luovutettavien tietojen tulee rajautua pelastustehtävien yhteydessä toteutettaviin ensihoitopalvelun tehtäviin vrt. 91 §. Pelastustoimi saa ensihoitopalveluun kuuluvat tiedot sosiaali- ja terveystoimelta. Lisäksi sairaankuljetus -termiä ei enää käytetä tässä toimintaympäristössä tai terveydenhuollon lainsäädännössä.
- Ehdotetun 89 §:n 4 momentissa säädettäisiin siitä, että tiedot voitaisiin luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa. Ilmaisuu muutoin sähköisessä muodossa lienee tarpeeton, koska julkisuuslain mukaan asiakirjan määritelmän täyttää myös sähköiselle alustalle tallennettu asiakirja. Sen sijaan säännökseen tulisi lisätä seuraava velvoite: ”Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja pyytävän on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.”
- Ehdotettu 4 momentti sisältää lisäksi säännöksiä tietojen luovuttamisesta ja oikeudesta käsitellä niitä eri tarkoituksiin. Teknistä käyttöyhteyttä koskevan säännöksen tulisi olla erillinen momentti.
- Ehdotetun 91 § mukaan toimenpiderekisteriin saadaan tallentaa tiedot pelastuslaitoksen pelastuslain tai muun lain nojalla hoitamista tehtävistä. Tälle ei ole estettä, kun huolehditaan ettei potilasta tai asiakasta yksilöiviä henkilötietoja tallenneta ao. rekisteriin.
- Ehdotetun 91 § mukaan rekisterissä olevat tiedot saadaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä. Säännöksestä ei käy selkeästi ilmi, mitä salassa pidettäviä tietoja millekin taholle ja missä tarkoituksessa luovutettaisiin. Nämä tiedot on yksilöitävä tarkemmin. Sosiaali- ja terveysministeriö varaa oikeuden arvioida luovutuksen tarpeellisuuden ja ehdot oman toimialansa tietojen osalta (esim. hätäkeskuksesta tuleva tieto).

Sosiaali- ja terveysministeriön esitys hätäkeskuslain jatkovalmistelusta

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että tämä hanke keskeytetään hätäkeskustoiminnasta annetun lain valmistelun osalta. Hätäkeskuslakiin tarvittavat uusien tietojärjestelmien aiheuttamat muutostarpeet on arvioitava riittävän laajalla kokoonpanolla, jossa kaikki toiminnan osapuolet ovat tasapuolisesti edustettuina, ja muutokset on valmisteltava kiinteässä yhteistyössä ministeriöiden kesken.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta hätäkeskuslakia on tarkasteltava laajempänä kokonaisuutena myös potilas- ja asiakasprosessien näkökulmasta. Hätäkeskustoiminnalla on merkittävä rooli hoitoon- ja asiakkaaksi pääsyn arvioinnissa ja ohjauksessa.

Lisätietoja antaa tarvittaessa pääkäyttäjä Markku Saarinen, p. 0295 163562, markku.saarinen@stm.fi.

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

Hallitusneuvos

Anne Koskela

TIEDOKSI SM kirjaamo
SM Poliisiosasto
SM Rajavartio-osasto
Poliisihallitus
Rajavartiolaitos
STM STO/AHE/TEPA

